

A MŰSZAKI KÖNYVTÁRÜGY ÉS INFORMÁCIÓ

SZERVEZETE A SZOVJETUNIÓBAN

dr. Balázs Sándor - Szabolcska Ferenc

A Szovjetunió műszaki könyvtárainak és szakirodalmi tájékoztató intézményeinek munkájáról a magyar műszaki könyvtárosok, dokumentalisták és egyéb érdekelt szakemberek eddig csak részleges ismeretekkel rendelkeztek. Közvetlen tapasztalatcsere formájában ugyanis ezt a területet a maga egészében és részleteiben 1961-ig nem volt lehetőség tanulmányozni. A magyarnyelvű szakirodalom /beleértve a fordításokat is/, és a műszaki valamint egyéb szakemberek idevágó tapasztalatai csupán egy-egy mozaikot szolgáltatottak ahhoz a képhez, amelynek megismerése már hosszú idő óta foglalkoztatta a műszaki könyvtárügy és dokumentáció minden érdekelt dolgozóját. Ez a felismerés és igény vezetett ahhoz, hogy a Művelődésügyi Minisztérium a Kulturális kapcsolatok Intézetén keresztül az 1961. évi szovjet-magyar kulturális egyezmény egyik pontjában biztosította a lehetőségét annak, hogy az Országos Műszaki Könyvtár két dolgozója háromhetes tanulmányutat tegyen a Szovjetunióba s ott közvetlen és részletes tapasztalatokat szerezzen. Ennek eredménye, hogy jelen sorok írói beszámolhatnak ilyenirányú tapasztalataikról.

Három hét alatt Moszkvában, Leningrádban és Kievben 18 intézmény /könyvtár, dokumentációs intézet, információs iroda, irányító szervek/ munkájával ismerkedtünk meg a munkatársakkal való beszélgetések, kiadványaik megtekintése, az egyes munkafázisok helyszíni tanulmányozása stb. útján. Tapasztalatainkról - a teljesség kedvéért - több irányban és több formában /előadás, kiállítás, részletes tapasztalatcsere kiadvány stb./ kívánunk beszámolni, - ez alkalommal kizárólag a szovjet műszaki könyvtárügy és információ szervezetének kialakulását és jelenlegi helyzetét kívánjuk átfogóan, a maga egészében bemutatni.

1. 17 000 MŰSZAKI KÖNYVTÁR

A műszaki könyvtárak kialakulása a Szovjetunióban - éppúgy mint Magyarországon - az államosított ipar fejlődésével párhuzamosan megy végbe. Az Októberi Forradalom /1917/ előtt csupán 16 vállalati, 22

egyesületi és néhány egyéb jellegű /pl. főiskolai/ - összesen 40 - 45 számottevő műszaki könyvtár működött a cári Oroszországban. Általában azonban ezek is el voltak zárva az érdekeltek elől, csupán egy szűk réteg igényeit voltak hivatva kiszolgálni. Jelenleg pedig /az 1960. évi adatok szerint / már 17 000 műszaki könyvtár van a Szovjetunióban. /A magyar gyakorlattól eltérően a műszaki könyvtárak egységes hálózatába nemcsak az ipari üzemek, tervező- és kutatóintézetek tartoznak, hanem a műszaki főiskolák és technikumok szakkönyvtárai is./ Ennek a hálózatnak összállománya 1960-ban meghaladta a 125 millió könyvtári egységet, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a SzÜ-ban

a műszaki könyvtárak száma közel 20-szorosa,

állományuk pedig több mint 46-szorosa a hazai műszaki termelési könyvtári hálózatának.

Ez a hatalmas eredmény több összetevőből jött létre. Elsősorban is az ipar hatalmas arányú fejlődése ill. annak következtében, hogy 1917 után a szocialista iparosítási program keretében létrejövő termelőüzemek és más műszaki intézetek, irodák már szervezésük pillanatában műszaki könyvtárakat alakítanak, amelyek szerves részét képezik a különböző vállalatok munkájának. Egy másik ok, hogy a műszaki feladatokkal együtt megnő az iparban dolgozók száma és szakirodalmi érdeklődése. 1960-ra 1913-hoz viszonyítva az iparban dolgozó fizikai munkások száma 5-szörösére, a műszakiaké pedig több mint 15-szörösére emelkedik. A műszaki könyvtárak fejlődését befolyásoló további tényező, hogy a szovjet könyvkiadáson belül a műszaki irodalom mind nagyobb súlyt kap. A szovjet hatalom létrejöttétől máig a SzÜ-ban 311.1 ezer műszaki kiadvány jelenik meg, 9.3 milliárd példányban. /Ez az egész könyvkiadás 23 százalékát teszi ki./ Az elmúlt időkben pl. már 1038 műszaki folyóirat és egyéb periodika jelenik meg az országban. Több egyéb tényező felsorolása nélkül, de nem utolsó sorban azt emelhetjük ki, hogy a SzÜ Kommunista Pártja és a szovjet állam vezetői a műszaki könyvtárak fejlesztésének és a műszaki információ megszervezésének kérdéseit mindig az ipar fejlesztésének szerves részeként kezelték, és biztosították az eredményes munka pénzügyi és szervezeti előfeltételeit. Jelenleg például a SzÜ Minisztertanácsa mellett külön bizottság foglalkozik ennek a területnek irányításával.

2. MŰSZAKI-TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI-TERMELÉSI SZAKIRODALMI INFORMÁCIÓ

A műszaki könyvtárak számában 1917 után tervszerűen bekövetkezett nagyarányú változás természetesen nemcsak mennyiségi, hanem minőségi fejlődést is jelentett. A szorosabb értelemben vett könyvtári munka megindulása után igen hamar nagyarányú "információs" tevékenység kezdődött meg a fejlettebb könyvtárakban, és sorozatosan létrejöttek olyan központi jellegű intézmények, amelyek egy-egy adott szakterületen végeztek az egész SzÜ-ra kiterjedő, össz-szövetségi jellegű szakirodalmi tájékoztató munkát. /Igy alakult meg pl. 1918-ban a Közlekedésügyi Népbiztosság könyvtára, 1919-ben a Kőolajipari Központi Könyvtár, 1923-ban a textilipar könyvtára, 1930-ban az építőipar központi könyvtára stb./

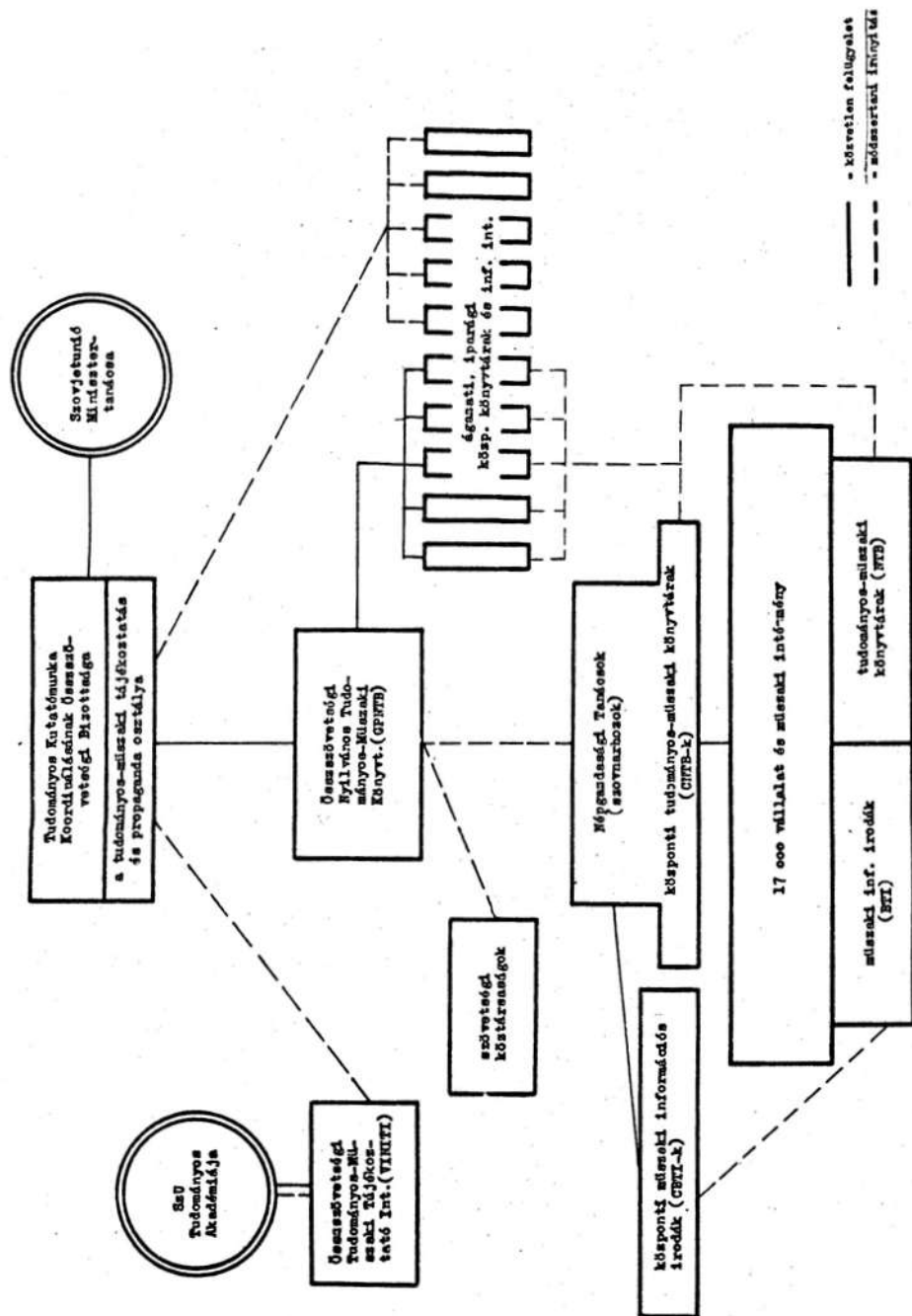
/A fogalmak tisztázása végett itt közbevetőleg meg kell jegyeznünk, hogy a SzU-ban a "bibliográfiai" és az "információs munka" kifejezések értelme eltér a magyar szóhasználattól. Bibliográfiának neveznek minden olyan munkát, - tehát a Magyarországon irodalomkutatásnak nevezett dokumentációs munkát is - amely akár kurrens akár retrospektív jelleggel csupán a vonatkozó dokumentumok bibliográfiai adatait foglalja jegyzékbe. Információs munkának pedig minden más olyan szakirodalmi tájékoztató munkát, amelyre nálunk a "dokumentáció" kifejezést használjuk. De ezen belül élesen elhatárolják és megkülönböztetik az annotációk és jeladó referátumok formájában megjelenő műszaki-terminális információt és az informatív kivonatokat, valamint harmadfokú dokumentációs szolgáltatásokat nyújtó műszaki-tudományos információt. Utóbbit központi jelleggel csak a VINITI végez. A dokumentáció kifejezést alig használják, bár újabban már találkozhatunk ezzel a megjelöléssel is./

3. A HÁLÓZAT KIALAKULÁSA

A műszaki könyvtárak megalakulásával párhuzamosan már az Októberi Forradalom után azonnal felvetődik a könyvtárak hálózatba tömörítése és központi módszertani irányítása megvalósításának kérdése is. E feladat ellátására 1918 és 1920 között három központi jellegű könyvtár alakul:

- a/ - a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács /VSZNH/ mellett az Állami Tudományos-Műszaki és Közgazdasági Könyvtár,
- b/ - a VSZNH elnökségének könyvtára és
- c/ - a külföldi irodalom nyilvános könyvtára.

A három könyvtár 1927-ben egyesül mint a SzU legfelsőbb Népgazdasági Tanácsa tudományos és műszaki igazgatóságának Központi Műszaki-Tudományos Könyvtára, amely általános könyvtári funkciói mellett a világ első szakkönyvtári hálózati központja is. Mint ilyen irányítja és összehangolja a hálózat könyvtári tevékenységét, és komoly szervező feladatokat lát el az új könyvtárak megalakítása és a műszaki-terminális információs munka megindítása terén. Ugyanakkor itt központilag indul meg, elsőnek a SzU-ban, a legfrissebb műszaki irodalomról való folyamatos bibliográfiai tájékoztatás. /1936 és 1954 között hat iparági sorozatban./ A hálózat alközpontjaiként az ipari szakminisztériumok könyvtárai kezdenek működni. Az 1940-es években ez a könyvtár a Felsőoktatási Minisztérium felügyelete alá kerül és fokozatosan elveszti kapcsolatát az iparral, a második világháború alatt pedig a módszertani irányításból eredő funkciói is állandóan szűkülnek, majd teljesen megszűnnek. A műszaki könyvtárak hálózata ekkor teljesen elveszti irányító központját. Az újjáépítés után a SzU Kommunista Pártja és Minisztertanácsa 1952-ben, majd az ipar át-szervezése után az 1957/58-as évektől kezdődően foglalkozik ismét behatóan ezzel a kérdéssel.



4. A LEGFELSŐBB IRÁNYÍTÁS SZERVEI

A műszaki-tudományos információ 1953 óta teljesen centralizált. Egy 1952-ben kiadott minisztertanácsi határozat alapján ugyanis ekkor alakul meg a SzU Tudományos Akadémiájának Össz-szövetségi Tudományos Műszaki Tájékoztató Intézete /VINITI/, amely ettől az időtől kezdve a műszaki-tudományos szakirodalmi információ egyedülálló központi szerve a SzU-ban, és amely azóta - munkássága révén - már világszerte nagy elismerést szerzett magának. /Ez a szerv a magyar műszaki könyvtárak és dokumentalisták előtt eléggé ismert, így ezzel részletesebben most - beszámolónk célkitűzésének megfelelően - nem kívánunk foglalkozni./

A műszaki propaganda, a műszaki információ és a műszaki könyvtárügy irányításának kérdéseire az ipar 1957/58-ban bekövetkezett átszervezése után került sor. Az átszervezés során ugyanis néhány kivétellel az összes ipari minisztériumokat megszüntették, s helyettük ugynevezett Szovnarhozokat, területi Népgazdasági Tanácsokat hoztak létre /számszerint 105-öt/, amelyek önállóan irányítják a területükhöz tartozó ipari vállalatok munkáját. Az ipari termelés új típusú megszervezése mellett több párhuzamos és kormányintézkedés foglalkozott a műszaki propaganda és a műszaki információ megújításával és új szervezeti felépítésének kialakításával. 1958-ban a SzU Minisztertanácsa mellett létrejött az Állami Tudományos Műszaki Bizottság /közismert orosz rövidítéssel: GNTK/, és ennek keretein belül a Műszaki Tájékoztatói és Propaganda Bizottság, amelynek fő célja éppen az említett területnek az ipar új helyzetének megfelelő rendezése volt. Ez a bizottság 1961. áprilisában részben átalakult, s ma az alábbi néven működik a SzU Minisztertanácsa mellett:

a Tudományos Kutatómunka Koordinálásának Össz-szövetségi Bizottsága.

/Oroszul: Goszudarsztvennij Komitet Szovjeta Minisztrov SzSzsZR po Koordinacii Naucno-Isledovatel'skij Rabot./ Külön osztálya - a tudományos-műszaki információ és propaganda osztály - foglalkozik a műszaki könyvtárakkal és a műszaki információ szervezésével. Jelenleg tehát ez a Bizottság az állami irányítás legfelsőbb szerve ezen a területen, amelyhez közvetlenül /felügyeleti és pénzügyi szempontból egyaránt/ tartozik a műszaki könyvtári és a szakirodalmi tájékoztató munka hálózati központja és közvetve /csupán elvi kérdésekben való döntés és általános módszertani irányítás szempontjából/ a műszaki tudományos információ központi szerve, a VINITI.

5. A MŰSZAKI KÖNYVTÁRAK ÉS A MŰSZAKI-TERMEKÉSI
TÁJÉKOZTATÁS KÖZPONTJA

1957/58-ban - mint már említettük - a SzU Minisztertanácsa különböző rendelkezéseket hozott a műszaki információs munka szervezésének megújítása és az iparban bekövetkezett változásnak megfelelő átalakítása céljából. Ennek során:

a/ - A 3. fejezetben már említett Központi Műszaki-Tudományos Könyvtár hálózati központi jellegét megszüntették, és - a Szibéria iparosítása terén kitűzött célkitűzéseknek megfelelően - a könyvtárat átadták a Szovjet Tudományos Akadémia szibériai részlegének. Ez a könyvtár Moszkvából fokozatosan áttelepült Novoszibirszkbe, és jelenleg az alábbi néven működik: A SZU Tudományos Akadémiája Szibériai Részlegének Össz-szövetségi Tudományos-Műszaki Könyvtára. A könyvtár átadta a műszaki hálózat irányításának feladatait és bizonyos önállósággal az akadémiai könyvtárak hálózatába került.

b/ - 1958. októberében megalakították

az Össz-szövetségi Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtárat /Goszudarsztvennaja Publicsnaja Naucsno-Tehnicsszskaja Biblioteka SzSzsZR = GPNTB SzSzsZR/

amely az alábbi 4 feladatot kapta /illetve vette át az előző pontban ismertetett könyvtártól/:

- a természettudományi és műszaki irodalom nyilvános könyvtára,
- a műszaki-termelési szakirodalmi információs munka központja,
- a SZU műszaki könyvtári hálózatának központja, a módszertani irányítás központi szerve,
- a fordításnyilvántartási központ.

A GPNTB a SZU legfiatalabb nagykönyvtára /jelenleg 700 dolgozóval/, rövid három év lefolyása alatt minden kitűzött feladatában nagy eredményeket ért el. Amiről most beszélni kívánunk, az csak a módszertani irányítás központi feladataira vonatkozik. Ezt a munkát a fokozatosság és lépcsőzetesség alapján, azaz elsősorban az alközpontok létrehozása, ellenőrzése és irányítása útján valósítják meg. A GPNTB tevékenysége általában, de a központi módszertani irányítást tekintve különösen is - a nagyobb arányok és bizonyos különbségek figyelembevételével - nagyjából az Országos Műszaki Könyvtár ilyenirányu munkájához hasonlítható. /Most indítanak pl. egy kéthavonként megjelenő lapot a "Szovjetunió műszaki könyvtárai" címmel, amely ugyanolyan célokat szolgál, mint a hazai "Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója"./ Az irányítás módszerei is nagyjából hasonlítanak saját hálózatunk központi irányításához. /Oktatás, módszertani kiadványok és körlevelek, előadásorozatok, kiszállások, elvi kérdések kidolgozása, konferenciák, munkatervék ellenőrzése, irányelvek kialakítása stb./

6. AZ ALKÖZPONTOK KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSAI

17 000 műszaki könyvtár munkáját irányítani és ellenőrizni csakis megfelelő közbeeső szervek - alközpontok - közbeiktatásával lehet. A szovjet ipar területi felosztása után az alközpontok két típusa alakult ki a SZU-ban:

- a/ - A területiek. Ezek szintén két részre oszthatók: az egyes köztársaságokhoz vagy az önálló ipari kerületekhez tartozókra.

A SzU-ban 16 szocialista szovjet köztársaság van, ezek közül eddig 9-ben működik már köztársasági műszaki könyvtár, amely mint a hálózat alközpontja egyúttal a köztársaság területén található műszaki könyvtárak módszertani irányítását is végzi. /Részben az önálló ipari kerületeket irányító Nép gazdasági Tanácsok központi műszaki könyvtárain keresztül./ A többi köztársaságokban az ilyen könyvtárak szervezése folyamatban van. /Kivéve az Oroszországi SzSzK-t amelynek székhelyén a GPNTB működik./ - Az Ukrán Szocialista Szovjet Köztársaság kievi központi műszaki könyvtára pl. a köztársaság területén lévő 14 Szovnarhoz könyvtárával közösen 1960-ban 1336 műszaki könyvtár munkáját hangolta össze, irányította és ellenőrizte.

Az önálló ipari területek, Nép gazdasági Tanácsok /Szovnarhozok/ száma: 105. Ezek közül 100-ban működnek már az alközponti funkciókat is ellátó központi tudományos-műszaki könyvtárak /centralnaja naucsno-tehnicseszkaja biblioteka = CNTB/. /8 helyen a köztársaság és az iparilag önálló terület azonos./ A moszkvai Nép gazdasági Tanács központi műszaki könyvtárában pl. négytagú módszertani csoport foglalkozik a Szovnarhoz vállalataihoz tartozó 336 könyvtár módszertani irányításával, ellenőrzésével, a területen folyó műszaki-termelési szakirodalmi információk munka koordinálásával.

- b/ - Az "ágazatiak" ill. iparágiak. Ezek szintén kétfélek: olyanok, amelyek egy fennálló állami szervhez vagy hatósághoz tartoznak /pl. Állami Építészeti Bizottság, Közlekedésügyi Minisztérium stb./ vagy olyanok, amelyek nem tartoznak valamely különálló irányító jellegű szervhez, hanem az Összszövetségi Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtár /GPNTB/ fiókjaként működnek /pl. a vaskohászat, a kőolajipar, a könnyűipar stb./ területén bizonyos önálló feladatokkal. Összesen 14 ilyen "ágazati" alközpont működik. Egyesek a megszűnt ipari minisztériumok könyvtáraiból fejlődtek tovább, mások bizonyos iparági központi tájékoztató intézetek mellett működnek stb. Általánosak abban, hogy már régebben kialakultak és bizonyos helyzeti adottságokkal rendelkeznek. Az alközpontoknak ez a típusa elsősorban a vonatkozó szakterület irodalmának teljesebb gyűjtése és a műszaki-termelési információ központi jellegű kiadványainak publikálása terén végez munkát, de tevékenységében az azonos iparághoz tartozó műszaki könyvtárak módszertani irányítása is szerepel.

Az alközpontok különböző típusai néhol összetetten, néhol megosztottan működnek. Főleg ez az oka annak, hogy a felületes szemlélő igen téves következtetéseket is levonhat ezekből a vegyes szervezési formákból. Nem kétséges azonban az, hogy a műszaki könyvtárak

és a műszaki-termelési információ hálózatának irányításában - főleg alközponti szinten - egyre inkább érvényesül az a területi elv, amely 1957/58-tól kezdve a szovjet ipar szervezettségét is meghatározza.

7. A MŰSZAKI KÖNYVTÁRAK FELADATAI

A nagyobb ipari vállalatokon belül háromféle könyvtár található:

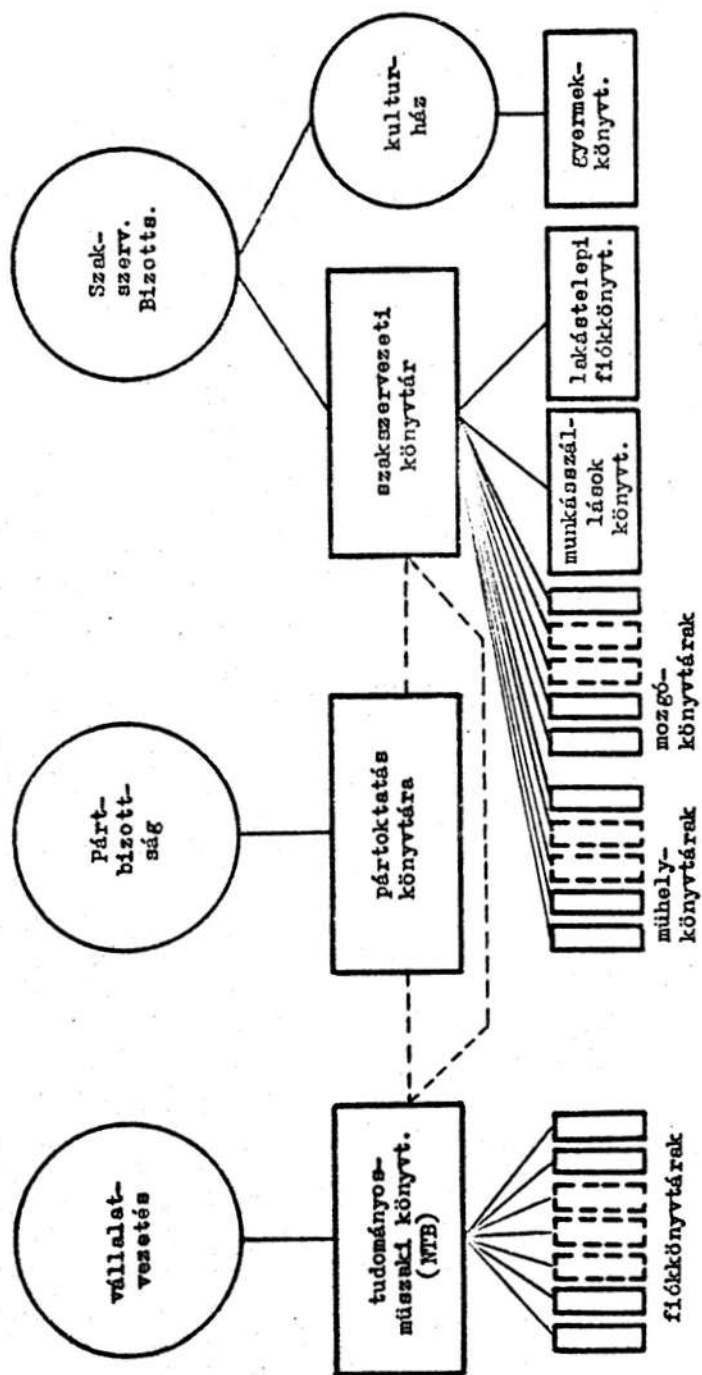
- I. a vállalatvezetéshez tartozó tudományos-műszaki könyvtár /NTB/;
- II. a helyi pártbizottság irányítása alatt álló pártoktatás könyvtára,
- III. a szakszervezeti könyvtár, a helyi szakszervezeti bizottság felügyelete alatt.

A minket közelebből érdeklő műszaki könyvtárak gyűjtik, feldolgozzák és terjesztik a műszaki irodalom legkülönbözőbb kiadványfajtaíit /könyveket, folyóiratokat, szabadalmakat, szabványokat, prospektusokat stb./; az ipari műszaki dokumentáció különböző válfajai /tervrajzokat, kutatási jelentéseket, tipusterveket, műszaki utasításokat stb./; a tapasztalatcsere anyagokat; a műszaki-tudományos és a műszaki-termelési szakirodalmi információ szolgáltatásait. Anélkül, hogy a könyvtárakban folyó munkát most részletesebben kívánnók elemezni, csak azt emeljük ki, hogy ezek a könyvtárak személyi létszámmal sokkal jobban el vannak látva mint a hazaiak /a moszkvai Lebedyev Fizikai Kutató Intézetben pl. 14-en, a leningrádi Elektroszilagyárban 10-en dolgoznak a műszaki könyvtárban/; kiterjedt aktív hálózatuk van az egyes műhelyekben, laboratóriumokban, osztályokon; mérnök szaktanácsadó szolgálattal segítik a speciális érdeklődőket; differenciált szolgáltatásokat nyújtanak az újítók, a feltalálók, a kutatók, a fiatal szakmunkások stb. részére; a magyarországi gyakorlatnál jóval szélesebbkörű propaganda tevékenységet folytatnak /ennek eredménye, hogy az élenjáró vállalati műszaki könyvtárakban már a dolgozók többsége rendszeres olvasóvá vált, - az Ukrán SzSzK műszaki könyvtáraiban 1960-ban 568 000 beiratkozott olvasó volt/ stb.

A könyvtárak fontos részét képezik az ipari üzemek, tervező- és kutatóintézetek, szerkesztőirodák és más műszaki intézmények munkájának, eredményesen segítik azt, s tevékenységüknél fogva nagy megbecsülésnek örvendenek a vállalatvezetés és a dolgozók körében.

/Máskor és más helyen bővebben be fogunk számolni ennek a munkának részleteiről, módszereiről és eredményeiről./

--



— - közvetlen felügyelet

- - - - munka-kapcsolatok

Könyvtárhálózat egy nagyzemben

8. A MŰSZAKI INFORMÁCIÓS IRODÁK SZERVEZETE

A különböző szakirodalmi dokumentumok aktív és közvetlen terjesztésével, valamint a műszaki-tudományos és a műszaki-termelési szakirodalmi információ szolgáltatásainak hasznosításával a műszaki könyvtárak egyik legfontosabb - de nem egyedüli - részét képezik a műszaki tájékoztatásnak. Emellett még nagyon sok olyan nem könyvtári és nem dokumentációs munka-lehetőség van, amelyek csak együttesen alkalmasak arra, hogy az ipar dolgozóit állandóan tájékoztassák a műszaki fejlődésről, az új munkamódszerekről és az élenjáró technológiai eljárásokról. Erre a célra hozták életre a SZU-ban a műszaki információs irodák szervezetét.

A műszaki információs irodák /bjuro tehniczeszkoj informacii = BTI/ 1955 után alakultak az iparvállalatokban - az SZKP Központi Bizottságának 1955 évi júniusi határozata után - a termelési műszaki tapasztalatok rendszeres cseréjének, átvételének és felhasználásának céljából. Az ettől az időtől kezdve fokozatosan kialakuló BTI-k ma már egyre nagyobb szerepet játszanak a vállalatok műszaki fejlesztésében.

Ezek az irodák a műszaki könyvtáraktól általában független /velük csak gyakorlati munka-kapcsolatban lévő/ hálózatot alkotnak. Munkatársaik legnagyobb részét mérnökök /szemben a műszaki könyvtárakkal, ahol egyetemet ill. főiskolát végzett könyvtárosok és bibliográfusok dolgoznak/, külön munkaterv alapján dolgoznak és nagyjából a műszaki propagandának azokat a /nem szakirodalmi információs/ feladatait végzik az egyes vállalatokon belül, amelyekről nálunk az utóbbi időben oly sok szó esik, de amelyeknek megoldására még csak a kezdeti lépéseket tettük meg. A BTI-k műszaki előadásokat rendeznek; a vállalat dolgozóit elküldik a különböző termelési értekezletekre; gondoskodnak az újítások átvételéről és átadásáról /vállalaton belül és vállalatok között/; szakmai filmvetítéseket tartanak; kiállításokat, bemutatókat szerveznek; közvetlen tapasztalatcseréket bonyolítanak le; szakmai tanfolyamokat rendeznek stb. A szakirodalmi információs anyagokat nagy példányszámban rendelik és szétszétlik az érdekelt dolgozók között. /Munkájuk részleteiről más alkalommal fogunk beszámolni./

Szervezetileg a vállalatok igazgatója vagy főmérnöke alá tartoznak. Létszámuk területenként és iparágilag különböző /a moszkvai Népgazdasági Tanácshoz tartozó vállalatoknál pl. 500-1000 dolgozó után 1 fő, 1000-2000 dolgozó után 3 fő, 2000-5000 dolgozó után 5 fő az előírt minimum/, de ezenkívül minden üzemszfémben vannak önszervező megbízottak. Az irodák eredményes működéséhez szükséges anyagi alapot a vállalat műszaki propaganda alapjából fedezik.

A műszaki információs irodák és a műszaki könyvtárak különállóságát bizonyítja az a tény is, hogy a területi Népgazdasági Tanácsokban /Szovnarhozokban/ található központi tudományos műszaki könyvtár /CNTB/ mellett, amely a vállalatok műszaki könyvtárainak alközponti irányítását végzi, külön központi műszaki információs iroda /centralnűj bjuro tehniczeszkij informacii = CBTI/ működik, amely

biztosítja a különböző vállalati BTI-k munkája közti kapcsolatokat.

+

A szovjet műszaki könyvtárügy és a műszaki-tudományos valamint műszaki-termelési szakirodalmi információ /dokumentáció/ szervezésének bemutatásával reméljük viszonylag pontos képet sikerült rajzolnunk egy olyan területről, amelynek ismeretére hálózatunk minden dolgozójának szíksége van. A szovjet műszaki tájékoztatás szervezését azonban csak a maga dinamizmusában szabad szemlélnünk, tehát a jelenlegi helyzet megismerése után állandóan figyelemmel kell kísérnünk a fejlődés változásait is, mert csak így tudjuk a helyes kezdeményezéseket, példákat a magyar viszonyokhoz hasonlítani és átvenni.

/A szovjet műszaki könyvtárak és információs irodák valamint egyéb tájékoztató intézmények munkájának részletes ismeretése, a szerzett tapasztalatok széleskörű átadása céljából a tanulmányut eredményéről a jelen cikkben foglaltakon kívül még több más helyen és formában is be kívánunk számolni a hálózat dolgozói előtt. Előadás illetve ankét formájában is össze kívánjuk foglalni legfontosabb - a magyar gyakorlatban is hasznosítható - tapasztalatainkat, s ugyanott fogjuk megválaszolni az esetleges közben felmerült kérdéseket. A különböző szovjet intézményektől elhozott több mint 60 különféle dokumentációs és egyéb szakirodalmi tájékoztató kiadványt - típusonként csoportosítva - kiállítás formájában is szándékunkban van bemutatni az érdeklődőknek. Ezenkívül összefoglaló jellegű kiadvány formájában foglaljuk össze tanulmányutunk minden tapasztalatát az OMK módszertani kiadványsorozata különszámaként./

+
+ +

BALÁZS, S. - SZABOLCSKA, F.:

The structure of technical librarianship
and information in the Soviet Union

The authors, as delegates of the methodological centre of the Hungarian technical libraries, made a 3 weeks study tour in the USSR. As guests of the Ministry of Culture they visited 18 institutions /libraries, information centres, local and state organisations/ in Moscow, Leningrad and Kiev. One part of their observations is the structure and organisation of Soviet technical libraries and information institutions.

Technical libraries /in factories, research institutions, technical colleges etc./, information centres and institutions in the USSR belong to a homogeneous network. Their supreme directing organ is the "Committee of the Council of Ministers for Coordination of Scientific Work" - respectively its department of scientific-technical information and propaganda.

The centre of operative and methodological direction is the State Public Scientific-Technical Library of the USSR /GPNTB/, which guides and controls technical library and information work through sub-centres /territorials: central technical libraries in the republics, in the independent industrial regions - Sovnarhoz - ; sectionals: central technical libraries in some branches of industry/.

Connection between libraries and technical information bureaux in the industry seems to be more a matter of collective work, than of organisation.

Differences between the technical-scientific - and technological information /documentation - bibliographies, publications of technical experiences/ are dealt with.

- - - - -